

Nr 73.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående disponerande av anslag till uppförande av vissa ny- och tillbyggnader vid kustsanatoriet vid Apelviken för skrofulösa barn; given Stockholms slott den 1 maj 1914.

Under återopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att till uppförande av vissa ny- och tillbyggnader vid kustsanatoriet vid Apelviken må av Kungl. Maj:t beviljas föreningen för kustvård åt skrofulösa barn ett anslag av 21,900 kronor, att av de utav riksdagen beviljade anslag till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter utgå utan hinder av de för dessa anslag av riksdagen bestämda villkor, men med skyldighet för föreningen att underkasta sig de föreskrifter med avseende å förstberörda anslags åtnjutande, som av Kungl. Maj:t må bestämmas.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF ADOLF.

Oscar von Sydow.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 1 maj 1914.

Närvarande:

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
 Statsråden HASSELROT,
 VON SYDOW,
 friherre BECK-FRIIS,
 STENBERG,
 LINNÉR,
 MÖRCKE,
 VENNERSTEN,
 WESTMAN,
 BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde:

I en den 8 januari 1914 av medicinalstyrelsen till Kungl. Maj:t överlämnad skrift har styrelsen för föreningen för kustvård åt skrofulösa barn anhållit om ett anslag för uppförande av vissa ny- och tillbyggnader vid föreningens sanatorium Apelviken i närheten av Varberg.

Innan jag övergår till en närmare redogörelse för denna framställning, må lämnas följande erinringar om föreningens tillkomst, ekonomiska ställning och hittillsvarande verksamhet.

Föreningens tillkomst och utveckling. År 1902 gjordes av stadsläkaren i Varberg det första försöket med vård av skrofulösa barn vid Apelviken. Rum hyrdes då i en nära stranden belägen bondgård.

Då detta försök, som upprepades i något större skala sommaren 1903, visade gynnsamt resultat, inköptes år 1904 en mindre fastighet, varå en sanatoriebyggnad uppfördes.

Den 30 september 1904 bildades omförmälda förening med ändamål att bereda kustvård åt skrofulösa barn och i samband därmed söka upprätthålla kustsanatoriet Apelviken. Nämnda förening övertog sanatoriet i början av år 1905. Sedermera blev sanatoriet under år 1907 väsentligt utvidgat.

År 1909 anlog riksdagen, med bifall till därom väckt motion, 25,000 kronor till föreningen för uppförande av ännu en sanatoriebyggnad vid Apelviken. Innan detta anslag ställdes till föreningens förfo-gande, hade vissa ändringar i föreningens stadgar vidtagits i syfte att förekomma, att föreningens tillgångar utan Kungl. Maj:ts medgivande användes annat än till främjande av föreningens ovannämnda ändamål.

Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition i ämnet beviljade därefter 1912 års riksdag till uppförande av vissa tillbyggnader vid sanatoriet föreningen ett anslag av 54,000 kronor att utgå av de utav riksdagen beviljade anslag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter.

Genom beslut den 29 juni 1912 förordnade Kungl. Maj:t, att sistnämnda belopp skulle utbetalas, sedan byggnadsarbetet blivit avslutat och genom medicinalstyrelsens försorg avsynat och av samma styrelse godkänt.

Vad sanatoriets ekonomi beträffar, har sanatoriet, förutom avgifter av föreningsmedlemmar och sjukvårdsavgifter, från och med år 1905 åtnjutit landstingsbidrag.

För år 1914 är till föreningen anslaget av

Hallands läns landsting	.....	kr. 7,600: —
Skaraborgs » »	.....	» 2,000: —
Älvsborgs » »	.....	» 1,800: —
Kronobergs » »	.....	» 1,000: —
Södermanlands » »	.....	» 1,000: —
Västmanlands » »	.....	» 1,000: —
Kalmar » norra »	.....	» 500: —

Summa kr. 14,900: —

Dessutom hava anslag beviljats av

Västernorrlands läns landsting till Apelviken och Styrso	.....	kr. 1,000: —
Norrbottnens » » » » » »	.....	» 1,000: —
Östergötlands » »	} för vård av skrofulösa barn från respektive landstings- områden vid något kust- sanatorium vid västkusten	..... » 4,000: —
Örebro » »		..... » 3,000: —
Uppsala » »		..... » 750: —
Kalmar » södra »		..... » 600: —

Sedan åtskilliga år tillbaka har föreningen åtnjutit bidrag till sanatoriets driftkostnader från statsanslaget till driftkostnader för tuberkulossjukvårdsanstalter. För år 1913 har detta bidrag utgått med 12,359 kronor 50 öre, och är dylikt bidrag i respektive statsverkspropositioner beräknat för år 1914 till 11,346 kronor och för år 1915 till 15,738 kronor.

Vidare må återgivas följande, i föreningens styrelseberättelse för år 1912 intagna räkenskapssammandrag för nämnda år rörande sanatoriet.

Inkomster:

Kassabehållning	kr.	3,769: 45
Holmbergiska donationen	»	1,340: —
Statsbidrag	»	7,327: 50
Anslag från landstingen	»	9,326: —
Sjukvårdsavgifter	»	8,171: 27
Arrenden och hyror	»	375: —
Diverse inkomster	»	1,312: 93
Amorteringsfonden	»	5,523: 14
Räntor.....	»	254: 60
		<hr/>
	Kronor	37,399: 89

Utgifter:

Fastigheters konto	kr.	368: 59
» underhåll	»	1,113: 71
Inventariers konto	»	711: 93
» underhåll	»	515: 02
Räntor.....	»	1,434: —
Läkemedel	»	495: 13
Avlöningar	»	3,954: —
Utspisning	»	8,660: 46
Uppvärmning, belysning, tvätt m. m.	»	1,974: 08
Diverse omkostnader.....	»	1,985: 97
Avgift till amorteringsfonden:		
5 % å fastigheten	kr.	4,264: 44
10 % å inventarier	»	1,258: 70
		<hr/>
Föreningen för kustvård åt skrofulösa barn	»	1,340: —
Kassabehållning	»	9,323: 86
		<hr/>
	Kronor	37,399: 89

Tillgångar:

Fastigheters konto	kr.	85,288: 88
Inventariers »	»	12,586: 98
Kassabehållning	»	9,323: 86
		<hr/>
	Kronor	107,199: 72

Skulder:

Inteckningars konto	kr. 25,800:—
Amorteringsfonden	» 10,956: 65
Tillgångar utöver skulder	» 70,443: 07

Kronor 107,199: 72

Särskilda räkenskaper hava förts för föreningen, och visa dessa en behållning för år 1912 av 769 kronor 87 öre.

Beträffande föreningens verksamhet hänvisas till följande tabläer.

Statistiska uppgifter från kustsanatoriet Apelviken under åren 1902—1913.

År.	Sanatoriet öppet i dagar för år.	Antal vårdade.	Underhållsdagar.	Högsta antalet på en gång vårdade.	Medellängd av sanatorievistelsen i dagar.	Fullt förbättrade.	Förbättrade.	Oförbättrade.
1902	60	6	360	6	60	—	6	—
1903	90	10	854	10	85.4	—	10	—
1904	90	20	1,438	20	71.9	—	20	—
1905	141	35	2,925	25	85.57	—	34	1
1906	140	41	3,563	29	86.9	31	10	—
1907	139	70	5,978	59	85.4	36	32	2
1908	135	110	9,045	80	82.23	56	50	4
1909	139	119	9,962	81	83.71	61	55	3
1910	129	123	9,601	80	78	65	56	2
1911	146	190	15,077	112	79.3	52	134	4
1912	163	177	15,760	114	90	69	102	6
1913	225	275	28,204	168	102.6	143	121	11
	1,597	1,176	102,767	—	—	518	630	33

Under år 1913 vårdade patienters hemort m. m.

Från Hallands län	77 patienter, som underhållits	7,753 dagar
» Älvsborgs »	75 » » »	7,215 »
» Skaraborgs »	22 » » »	3,024 »
» Örebro »	21 » » »	1,995 »
» Västmanlands »	19 » » »	1,690 »
» Kronobergs »	14 » » »	1,565 »
» Kalmar »	18 » » »	1,478 »
» Östergötlands »	5 » » »	924 »
» Västernorrlands »	5 » » »	689 »
» Södermanlands »	5 » » »	672 »

Från Stockholms stad	.....	4	patienter, som underhållits	422	dagar
» Jönköpings län	.....	4	» » »	257	»
» Göteborgs och Bohus »	.....	4	» » »	255	»
» Värmlands »	.....	1	» » »	190	»
» Kristianstads »	.....	1	» » »	75	»
		<u>275</u>	» » »	<u>28,204</u>	»

Föreningens
framställning.

Jag övergår härefter till den av föreningens styrelse nu gjorda framställningen om anslag till uppförande av ytterligare behövliga ny- och tillbyggnader vid sanatoriet.

Styrelsen erinrar först om förutnämnda, år 1912 beviljade anslag till vissa tillbyggnader och anför därpå följande:

»Nämnda tillbyggnader, vilka togos i bruk i april 1913, utgjordes huvudsakligen av för driften behövliga lokaler, såsom en särskild byggnad för läkareundersökning och behandling, en större dag- och lekhall och en isoleringspaviljong, avsedd att användas vid fall av smittosamma sjukdomar bland patienterna. Platsantalet utökades däremot ej i synnerlig grad genom tillbyggnaderna, vilka endast upptaga 28 nya platser, så att hela antalet dylika kom att bli 124. Under månaderna april—maj och september—november torde helt visst detta platsantal för den närmaste tiden befinnas tillräckligt. Däremot har innevarande års erfarenhet givit vid handen, att under de egentliga sommånaderna platsutrymmet är alldeles otillräckligt. Inträdesansökningar hava nämligen i år inkommit till sådant antal, att under en del av sommaren dubbelt så många platser, som finnas disponibla i nuvarande sanatoriebyggnaderna, kunnat bli upptagna. Då styrelsen för sanatoriet ansett sig skyldig att, i den mån sådant varit möjligt, tillmötesgå ansökningarna om inträde, har ett mindre antal av de patienter, vilka icke kunnat mottagas i sanatoriebyggnaderna, inhysts i en närbelägen, sanatoriet tillhörig lantgård och ännu några i reservrum i undersökningsbyggnaden. För ett betydligt antal inträdessökande patienter har dock plats ej kunnat beredas under högsommaren. I vissa fall hava sådana patienter nödgats åtnöjas med att bli mottagna senare på hösten, men många hava på sådant sätt gått miste om behövlig sanatorievård, då erbjudna platser senare på året ej ansetts kunna mottagas.

Högsta antalet på en gång vårdade övertaliga patienter har under detta år uppgått till 44 st. För dessa har driftskostnadsbidrag av statsmedel enligt gällande bestämmelser ej kunnat åtnötas, ehuru vården och vårdkostnaden helt naturligt varit densamma som å övriga platser. Styrelsen är därför betänkt på att låta uppföra en fristående paviljong med plats för 64 patienter och avsedd att begagnas endast under tiden 15 maj—15 september. Med hänsyn till såväl det större patientantalet som därav föranledd ökning av skoterske- och betjäningpersonal har i sammanhang härmed en utvidgning av nuvarande ekonomibyggnaden funnits oundviklig. Med en ringa utbyggnad av dennas källare- och bottenvåning skulle däri inrymda lokaler bli fullt tillräckliga för en utökning av antalet vårdplatser vid sanatoriet till 200 och därutöver.

Därjämte kan uppförandet av en ny ordentlig uthusbyggnad icke längre uppskjutas. Nu befintliga uthusbyggnader bestå av fyra små lutor, vilka uppsattes

redan vid den första sanatoriebyggnadens uppförande. De äro numera i synnerligen dåligt skick och dessutom alldeles otillräckliga. Då vidare de årliga utgifterna för transporter mellan staden och sanatoriet numera uppgå till avsevärda belopp och visa stadig ökning, har styrelsen funnit det ekonomiskt fördelaktigt att själv hålla häst. Härför behöfs alltså beredande av stallplats samt utrymme för förvaring av vagnar och foder m. m.

För ovannämnda nybyggnads- och utvidgningsarbeten har styrelsen låtit uppgöra bifogade ritningar och kostnadsförslag.

Den nya sjukpaviljongen, å ritningarna betecknad med »Sovhallar IV», skulle uppföras enligt samma byggnadssystem, som tillämpats för förutvarande sjuksalarna, dock att värmeledning ej skulle där inläggas. Såsom av ritningarna framgår skulle nybyggnaden förläggas 20 meter öster om den egentliga sanatoriebyggnaden med längdriktning i öster och väster samt bestå av tvenne sovhallar, rymmande 24 platser vardera, med en mindre tvärbyggnad vid vardera ändan, innehållande tvenne sovrum om 4 platser, skilda genom en korridor, som leder in till sovhallen. Emellan båda sovhallarna lägges en något större tvärbyggnad, rymmande två snyggningsrum med utgångar åt söder, en för vardera hallen, städrum, W. C., förråd och sköterskerum.

Tillbyggnaden till ekonomihuset giver i källarvåningen ett betydligt förstorat stryk- och mangelrum, ett särskilt rum för de förut i nyssnämnda rum placerade pumparna för vatten- och avloppsledningarna samt ett förstorat pannrum med tillhörande kolbox. Vidare erhålles ett nytt rum, ett renseri jämte en bekväm förbindelse mellan detta och den en trappa upp liggande köks- och diskavdelningen. Även bakstugan utökas något. Under stryk- och mangelrummets åt söder utvidgade del utstränges en cirka 17 kubikmeter rymmande reservoar för sötvatten, vilken kommer att upptaga vattnet från de båda nu söder om ekonomibygnaden belägna brunnarna. I bottenvåningen vinnes en utvidgning av matsalen åt söder. Det nya utrymmet här, som har 40 meters golvyta, kan avstängas med skjutdörrar från själva matsalen. Vidare blir linneförrådsrummet förstorat och tvättstugan erhåller en välbehöflig utvidgning till dubbel storlek. Även för disk och kök vinnes ökat utrymme åt öster. Här försvinner ett litet nu befintligt skafferi, vilket dock väl kan undvaras, då ännu ett skafferi finnes å andra sidan köket och tvenne stora hushållskällare ligga i kökets omedelbara närhet.

Den nya uthusbyggnaden skulle inrymma stall för eu häst, vagnbod, material- och snickarbod, tvänne svinhus med gödselhus, allt på betonggrund, vilket nödvändiggöres med hänsyn till, att marken består endast av sand, som synnerligen lätt genomsläpper flytande ämnen.

Kostnaden för samtliga ifrågavarande ny- och tillbyggnader har beräknats belöpa sig till 43,800 kronor. Då föreningens inkomster uteslutande äro avsedda för uppehållande av sanatoriets verksamhet, nödgas styrelsen för genomförande av sina byggnadsplaner göra framställning om anslag av statsmedel. Önskvärt hade naturligtvis varit, om dylikt anslag kunnat erhållas till hela den beräknade kostnaden, men då styrelsen icke vågar ställa detta i utsikt, har styrelsen tänkt sig kunna på frivillighetens väg samt eventuellt genom lån åstadkomma medel till $\frac{1}{3}$ -del av kostnadsbeloppet och av statsmedel åska endast $\frac{2}{3}$ -delar.»

På grund av vad sålunda anförts har styrelsen, med överlämnande av ritningar och kostnadsförslag jämte arbetsbeskrivning m. m., hem-

ställt om avlåtande av proposition till riksdagen med begäran om ett anslag åt föreningen å 29,200 kronor för nämnda ny- och tillbyggnadsarbetens utförande vid sanatoriet.

Överintendentsämbetet.

Medicinalstyrelsen har överlämnat ett på styrelsens begäran avgivet yttrande av överintendentsämbetet, som däri anfört följande:

»Ehuru överintendentsämbetet icke kan anse ifrågavarande byggnad vare sig till sina yttre eller inre anordningar eller till sin konstruktion motsvara nutida krav på en anläggning av förevarande slag och håller före, att dess yttre gestaltning ingalunda förbättras genom upprepade tillbyggnader, finner ämbetet sig dock ej böra avstyrka det nu föreliggande förslaget godkännande, i sammanhang varmed ämbetet emellertid vill hava fästare uppmärksamheten på, att, för så vitt »snickarboden» är avsedd att ävenledes användas till snickerverkstad, det ej torde vara lämpligt att förlägga densamma under samma tak som svinstian.»

Medicinalstyrelsen.

För egen del har medicinalstyrelsen yttrat sig sålunda:

»De byggnader, som tillhöra kustsanatoriet vid Apelviken, äro, såsom avsedda för användning endast under den varmare delen av året, av skäligen provisoriskt slag. Detta oaktat äro de användbara för sitt nuvarande ändamål, och det synes medicinalstyrelsen otvivelaktigt, att de fylla ett förefintligt behov av sommarvårdplatser vid västkusten för skrofulösa barn. Däremot synes det styrelsen icke fullt klart, att det vore önskligt, att anstalten genom nybyggnader utvidgades än mera. Mot de nu föreslagna byggnaderna i och för sig kan styrelsen ej, lika litet som överintendentsämbetet, framställa några egentliga anmärkningar, då de äro i huvudsak lika med förut befintliga och således av Kungl. Maj:t redan godkända byggnader, men det synes styrelsen icke önskligt, att den ifrågavarande anstalten utvidgas än mera medelst uppförande av ytterligare byggnader utav samma provisoriska slag som de, varav sanatoriet förut består. Anstalten har för närvarande plats för 124 barn och skulle med den nu begärda utvidgningen erhålla plats för 188. För ett kustsanatorium av denna storlek synes det medicinalstyrelsen önskvärt, att åtminstone någon eller några paviljonger anordnas på ett mera omsorgsfullt och nutida fordringar bättre motsvarande sätt än förhållandet skulle bliva, om den nu gjorda framställningen bifölles.

Skulle Kungl. Maj:t dock finna föreningens ansökan om statsbidrag böra vinna avseende, får medicinalstyrelsen dock fästa uppmärksamheten därpå, att för uppförande av tuberkulosjukvårdsanstalter, jämlikt nådiga kungörelsen den 30 juni 1913, statsbidragets belopp icke får bestämmas till högre belopp än halva byggnadskostnaden, samt hemställa, att samma bestämmelse måtte tillämpas även i detta fall.

På grund av vad sålunda anförts, får medicinalstyrelsen avstyrka nådigt bifall till föreningens ansökan. Skulle emellertid Kungl. Maj:t finna ansökningsförtjäna avseende, får styrelsen hemställa, att statens byggnadsbidrag bestämmas till högst 21,900 kronor. I sådant fall torde ock böra bestämmas, att överintendentsämbetets anmärkning beaktas samt att för anslaget lyftande bestämmas, att byggnadsarbetet förut skall vara genom medicinalstyrelsens försorg avsynat och godkänt.»

Med anledning av vad överintendentensämbetet och medicinalstyrelsen sålunda anfört, har föreningens styrelse inkommit med en underdånig skrift.

Till bemötande av medicinalstyrelsens uttalande, att sanatoriets förutvarande byggnader vore av skäligen provisoriskt slag, framhåller föreningens styrelse, att samtliga byggnader med undantag av den äldsta paviljongen äro vinterbonade och att alla byggnaderna äro försedda med centraluppvärmning, avsedd för en yttertemperatur av intill — 20 gr. Celsius, elektrisk belysning samt vatten- och avloppsledningar. Vidare har en särskild badavdelning inrättats inom sanatoriet, där patienterna erhålla tempererade salta bad eller duscher under månaderna april och maj samt september—november. Inom sanatoriet inrymmas dessutom två daghallar om tillhopa 239 kvadratmeters golvyta ävensom en liggveranda för ständigt sängliggande patienter, varjämte i avdelningen för undersökning och behandling finnas Röntgen-laboratorium, operations- och förbandsrum m. m. Ekonomibyggnaden är utrustad med ångkoksanläggning, ångtork och maskintvätt. Med hänvisande härtill uttalar sanatoriestyrelsen såsom sin mening, att byggnaderna med däri gjorda anordningar äro så beskaffade, att intet hinder bör möta för deras begagnande året runt, därest i framtiden så skulle behövas.

I anledning av medicinalstyrelsens yttrande, att de nuvarande byggnaderna på sanatoriet vore avsedda endast för användning under den varmaste årstiden, anföres, att det ej är på grund av byggnadernas beskaffenhet som sanatoriet för närvarande endast hålles öppet 7 à 8 månader av året utan på den grund, att efterfrågan av vårdplatser är så övervägande under vår, sommar och höst i jämförelse med de egentliga vintermånaderna december—mars. Allra starkast framträder behovet av vårdplatser under själva sommaren, vilket också varit skälet till den föreliggande framställningen. Med hänsyn till det uttalade önskemålet, att åtminstone någon eller några paviljonger anordnades på ett mera omsorgsfullt och nutida fordringar bättre motsvarande sätt, än förhållandet skulle bliva, om den gjorda framställningen bifölles, anför sanatoriestyrelsen, att en dylik önskan skulle varit mycket välgrundad, om den föreslagna nybyggnaden varit avsedd för vintern och ej, som här är avsett, endast för tiden från den 15 maj till den 15 september. För en ren sommarbeläggning anser sanatoriestyrelsen det vara slöseri att göra byggnaden dyrbarare och mera varaktig än dem, som nu finnas, vilka visat sig lämpa sig utmärkt väl för användning under icke blott sommaren utan även tidig vår och sen höst. Be-

Skrift från
föreningen.

träffande överintendentsämbetets och medicinalstyrelsens uttalanden om, att byggnaderna ej skulle motsvara nutida fordringar, har sanatoriestyrelsen gjort gällande, att fordringarna torde böra ställas så, att det avsedda ändamålet vinnes, men icke därutöver.

Departements-
chefen.

Ändamålet med kustsanatorier är, på sätt vid tidigare äskande av anslag till föreningen blivit framhållet, att genom anstaltsvård skydda barn, som lida av börjande lungtuberkulos eller hava tydliga anlag för sådan sjukdom. Å ifrågavarande sanatorium mottagas ej blott barn, behäftade med skrofulos, utan jämväl sådana, som lida av körtel-, ben- eller ledtuberkulos. Det slag av verksamhet, föreningen utövar, utgör enligt alla sakkunnigas mening ett betydande led i kampen mot tuberkulosen och förtjänar för visso att på allt sätt understödjas av statsmakterna. Av de här ovan meddelade statistiska uppgifterna framgår ock, att föreningens verksamhet medfört synnerligen goda resultat. Då, enligt vad i ärendet nu blivit upplyst, antalet vårdplatser vid sanatoriet särskilt sommartid icke på långt när lämnar möjlighet att mottaga alla dem, vilka önska vård därstädes, synes den gjorda framställningen i hög grad behjärtansvärd.

De av medicinalstyrelsen framförda betänkligheterna mot ytterligare utvidgning av sanatoriet genom uppförande av byggnader af samma provisoriska karaktär, som dess nuvarande byggnader äga, synas mig med hänsyn till vad föreningens styrelse däremot anfört icke vara av den betydelse, att framställningen på den grund skäligen bör avslås. Väl kan jag dela medicinalstyrelsens mening, att det vore i och för sig önskvärt, att erforderliga nybyggnader vid sanatoriet åtminstone delvis anordnades på ett mera omsorgsfullt och med nutida fordringar mera överensstämmande sätt, än med ifrågavarande förslag avses. Men då sanatoriets styrelse under nästlidet års sommar nödgats avvisa ett betydligt antal inträdessökande, är det tydligt, att sanatoriet behöver utvidgas för att kunna tillgodose det alltjämt ökade behovet av vårdplatser. Jag erinrar i detta sammanhang, att numera ett särskilt anslag beviljats för resebidrag till de statsunderstödda kustsanatorierna och att det jämväl av denna anledning kan antagas, att de inträdessökande än ytterligare komma att ökas. På grund härav och då det tillika måste antagas, att föreningen icke besitter de ekonomiska resurser, som uppförandet av mera dyrbara nybyggnader av nyss angivna beskaffenhet skulle betinga, tvekar jag ej att tillstyrka beviljandet av ett statsanslag för det avsedda ändamålet. Till stöd därför vill jag ytterligare åberopa, att de i ärendet hörda myndigheterna icke funnit sig böra framställa någon egentlig anmärkning mot de föreslagna byggnaderna i och för sig.

Därest det ifrågasatta anslaget kommer att beviljas, torde den av överintendentsämbetet gjorda erinringen böra iakttagas.

Beträffande det äskade anslagets belopp ber jag till en början få erinra, att ovan åberopade kungl. kungörelse den 30 juni 1913 angående statsbidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m. icke lär avse kustsanatorier utan allenast sådana anstalter, där med lungtuberkulos behäftade personer vårdas. Statsbidrag till kustsanatorier hava också hittills av riksdagen beviljats utan den begränsning, som i vissa avseenden är stadgad i fråga om tuberkulossjukvårdsanstalter. Från nu angivna synpunkt torde således icke något absolut hinder möta för anslagets bestämmande till högre belopp än hälften av byggnadskostnaden. Dock finner jag i förevarande fall, särskilt med hänsyn till såväl de föreslagna byggnadernas i viss mån provisoriska beskaffenhet som ock svårigheten att fullt tillgodose de ständigt ökade krav, vilka på sjukvårdens område i övrigt ställas på staten, icke tillräcklig anledning att bestämma det begärda statsbidraget till mer än hälften av den uppgivna byggnadskostnaden. Det kan näppeligen antagas, att icke föreningen skall vara i stånd att på annan väg — såsom lån, insamling från enskilda eller anslag från landstingen i de närmast belägna länen, vilka allt fortfarande torde få största nyttan av sanatoriet — anskaffa återstoden av kostnadsbeloppet; det belopp, som sålunda erfordras utöver vad föreningens styrelse tänkt sig anskaffa genom frivilliga bidrag och genom lån, uppgår allenast till 7,300 kronor.

Det av 1912 års riksdag för vissa tillbyggnader till sanatoriet anvisade statsbidraget utgick jämlikt riksdagens beslut av de utav riksdagen till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter förut beviljade anslag. I den till riksdagen den 14 januari 1914 avlåtna statsverkspropositionen har lämnats redogörelse för de av riksdagen dittills för sådant ändamål beviljade anslagen samt vad av desamma dittills anlåtats. Av redogörelsen framgår, att riksdagen i nämnda avseende för åren 1909—1914 anvisat 2,400,000 kronor, vartill komma av innevarande års riksdag för samma ändamål för år 1915 anvisade 600,000 kronor, vadan sammanlagda beloppet utgör 3,000,000 kronor. Därav hava under åren 1909—1913 2,339,200 kronor villkorligt disponerats av Kungl. Maj:t. I jämförelse med det belopp, som sålunda står till förfogande, är det av mig här ovan föreslagna statsbidraget, 21,900 kronor, så ringa, att det synes mig obehövt att av riksdagen begära ett särskilt anslag för ifrågavarande byggnadsarbeten för sanatoriet vid Apelviken, utan anser jag, att i detta särskilda fall statsbidraget lämp-

ligen, i likhet med vad av 1912 års riksdag i då föreliggande alldeles likartade fall beslöts, bör utgå av de för tuberkulossjukvårdsanstalterna redan beviljade medel.

Skulle framdeles visa sig, att de av riksdagen för uppförande av tuberkulossjukhus årligen anvisade belopp icke äro tillräckliga för ändamålet, torde man hava grundad anledning antaga, att ifrågavarande anslag, på sätt vid innevarande års riksdag för övrigt redan skett, höjes med nödigt belopp.

Då riksdagen emellertid icke förutsatt, att för sagda ändamål anslagna medel skulle användas för kustersanatorier, bör riksdagens samtycke inhämtas för användande av nämnda medel till det av föreningen angivna ändamål.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att till uppförande av vissa ny- och tillbyggnader vid kustersanatoriet vid Apelviken må av Kungl. Maj:t beviljas föreningen för kustvård åt skrofulösa barn ett anslag av 21,900 kronor, att av de utav riksdagen beviljade anslag till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter utgå utan hinder av de för dessa anslag av riksdagen bestämda villkor, men med skyldighet för föreningen att underkasta sig de föreskrifter med avseende å förstberörda anslags åtnjutande, som av Kungl. Maj:t må bestämmas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.